

Ozir po svetu.

Gerško kraljestvo.

Ker se je tudi Grecija namerjala v rusovsko-turško vojsko se zaplesti, bi utegnilo bravcem všeč biti, to deželo bolj natanko poznati.

Grecija ali Gerško je velik polotok med srednjim in gerškim (egejskim) morjem na južno-zahodni strani Turčije, z več otoki vred; ona obsega nekdanje turške dežele: Morejo, Livadigo z oddelki Lepantos-a in Karlieli-a, otok Negroponte, veči del Cykladnih in nekoliko zahodnih Sporadnih.

Meri to kraljestvo 718 kv. milj; stanovnikov ima 1 milion in 2112, tako, da jih na štirjaški milji blizo 1400 prebiva. Grecija je tedaj malo obljudena, pa ne more drugač biti, ker le 300 kv. milj je za kmetijo pripravnih, 180 milj je gojzda, vse drugo je nerodovitna zemlja. V Moreji in Helladi je komaj tretji del rodovitne zemlje obdelan; živinoreje prav za prav celò nič ni, le kóz in ovác imajo v goratih krajih veliko. Z domá pridelanim žitom, zlasti s pšenico in koruzo, teško izhajajo; pšenica tudi ni lepa, le tiste, ki se prideluje okoli Tive (Theben), prodajajo po malem, in pa tudi koruze. Imenitna pa je vino- in oljoreja, tudi sviloreja se je jela zadnje leta množiti. Kar se rudnistva tiče, le Paroški marmor na prodaj gré. Fabrik je malo; naj več je predivnic za pavolo in klopčarjev. Ptujega blaga se na leto pripelje v to deželo za 30 milionov drahem, iz dežele se domačega spečá za 7 milionov.

Na suhi zemlji gerškega kraljestva ste prav za prav le 2 imenitne luki (barkostaji), namreč Pirej (Piräus) na izhodni, in Patra (Patras) na zahodni strani. — V zahodni Grecii je scer več luk, pa malo ptujih bark tje zahaja; te luke so: Vostica (imenitna z cibebino kupčijo), Pirga, Gastún, Salona, Aspracpicia, Livadestro, Pergaro, Navarin, Prodana, Madona, Kalamata, Kitries, Maratonisi, Zamova; na izhodnem bregu je Nauplia.

Otoki, ki so prava domovina gerškega naroda, imajo več stanovnikov in so bolj obdelani; od tukaj pride tudi jedro gerških mornarjev in večja kupčija. Imenitniši tih otokov so: Sira, Santorino, Amorgo, Nio, Anafi, Milo, Sifanto, Polykanro, Sikyro, Paros, Naksia, Zea, Mikoni, Delos, Tino, Andros, Euboea.

Kar je od leta 1830 gerško kraljestvo, je bilo popred turška dežela; 3. svečana 1830 je Grecija za popolnoma samostojno državo spoznana bila, in vsled Londonske pogodbe od 7. maja 1832 je bila vladna oblast novega kraljestva ponudena kraljeviču parskemu Otonu, ki je vladarstvo nastopil 25. januarja 1833.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Berna 3. junia. „Novice“ imajo lepi cil in konec vse kar je lepega, dobrega in koristnega, med slovenski narod razširjati, in tako k omiki in blagostanju ljudstva pripomagati; zato upam, da bodo tudi ta moj sostavek blagovoljno mojim preljubim rojakom v predarek podale.

Ob letošnjih velikonočnih duhovnih opravilih me je pot skoz večji del moravske in česke dežele peljala, kjer sem marsiktero dobro in obcnokoristno napravo zapazil, ktera se po naših jugo-slavenskih krajih še večidel pogreša, in bi vendar posnemanja vredna bila. — Po Moravii, posebno pa v Česki sem vidil, da so ne samo vélike cesarske ceste, temuč tudi večidel vse vozne pota med vasmí po obéh stranéh z lepim sadnim drevjem obsajene. Po več milj daleč sem se kakor med prijetnim drevoredom peljal, da je veselje bilo viditi, kako so češnje ravno v nar lepšem cvetji stale, orehi lepo zeleneli in druge drevésa se ravno za

cvetenje pripravljale. Al take obilne sadiša niso le prijetne popotnikom, za ktere jih gospodar ne sadi, temuč donašajo tudi veliko dobička posestnikom. Vsak posestnik njive je od gosposke prisiljen, konec svoje njive, ki se ceste dotika, s sadnim drevjem obsaditi, in pripušeno je, kader sadje dozori, memo gredočim popotnikom in revnim ljudém vse to, kar od drevesa na cesto ali v cestno grapo pada, pobirati in povživati, in tako je ta naprava, ki deželo toliko lepotiči in prijetno senco o poletni vročini dela, tudi močno koristna ne samo posestniku, temuč tudi mnogim siromakom, ki s hvaležnim sercom darove Božje zavživajo, svoj glad tolažijo in Božje plačilo temu vošijo, ki je te drevésa sadi. Take prijetne drevorede, ki niso nikakor polju v škodo, sem posebno med Bernom in Znogmo, in potem na Českem okoli Časlava in Kutnegore in v mnogih mnogih družih krajih vidil, in mislil sem si: ali bi ne bilo ravno tako lepo in koristno, ko bi se ceste po lepi moji domovini na enako vižo s sadnim drevjem obsadile? ali bi ne bili lepši viditi, kakor prazno germovje, robidovina in ternje, ali pa žalostne goličave? Na noge, rojaki moji! z majhnim delom boste svojo domačijo veliko olepšali, sebi in svojim bližnjim veliko dobička pripravili. Kar je pametnega in dobrega, naj se posnema, čeravno vaši očetje tega niso delali.

Skorej po vsih vaséh, kamor sem prišel, sem videl še dvoje drugih naprav, kakoršnih se tudi po jugo-slavenskih deželah malo narajma. Večidel bolj v sredi vasi stoji soseskino poslopje blizo kakšnega vodnjaka ali tekoče vode ali kakošne luže, in v tem poslopu imajo shranjene gasivnice, peharje za vodo nositi, ake, sekire, krampe, matike in več drugega orodja, ako nesreča ognja čez vas pride. Večidel veliko vasi zato pogori, ker si ljudje ob sili ognja pomagati ne znajo, kakor brez uma semtertje tekajo, v veliki zmotnjavi ne vejo in nimajo kaj v roke vzeti, in tako požar toliko moč dobi, da se več ustaviti ne dá in strašno škodo dela, ki bi se dostikrat odverniti dala, ako bi potrebno orodje za gasenje pri rokah bilo, ktero bi se lahko omisliti dalo, ako bi saj večje vasi ali soseske zedinjene v ta namen kaj storiti hotle. Nikar se ne zgovarjajte z pomanjkanjem dnarja ali z revšino; tudi tukaj, kodar sem to napravo vidil, niso sami bogatini, ampak več revnih je kakor premožnih. Kar je pa bilo njim mogoče, bise tudi marsikod drugej tudi vpeljati dalo.

Dalej je tukej skorej v vsaki nekoliko večji vasi ena taka imenovana „Opatrovna pro ditki“, to je: hranilnica za otroke. Vás namreč ali kupi ali v najem vzame kako hišo z veliko sobo, kamor otroke pošiljajo, kader morajo starši ali na polji delati ali k Božji službi ali kam drugam iti, in bi mogli majhne otroke doma brez varha pustiti. Stara pametna ženica je za varuško ali gospodinjo čez to ohranilnico postavljena, ktera otroke sprejema, nad njimi pazi, da se ne poškodjejo, in jih spet staršim izroči, kader domú pridejo. Znano je, koliko nesreč se zgodi, kjer nespametni otroci varhov nimajo, da sami sebi prepušeni doma ostanejo. Sam sem doživel, da sta v Žirovski fari dva otroka, ki sta v leseni bajtici zaperta bila, z žveplenkami se igrala, hišico zasmodila, in ker iz njo bejžati nista mogla, grozen konec vzela! Kaj tacega in mnogo družih nesreč se stokrat primeri, kjer so nespametni otroci sami sebi brez varha prepušeni. — Tudi ta naprava menim bi posnemanja vredna bila! Dá se brez velicih stroškov lahko vpeljati. (Konec sledí.)

Iz Železnikov 5. junia. Kakor drugod bi se tudi okoli nas letos prav dobre letine nadjati smeli, ker polja in senožeti stojé tak lepo, da je veselje viditi, le dež nam preveč nagaja; posebno te dni, ko so žita ravno